

Bespreek iedere vraag met de ouder/verzorger in het bijzijn van het kind; en omcirkel vervolgens uw eigen inschatting

<p>1.Toont het kind genegenheid naar de ouder/verzorger?</p>	<p>1 Bijna altijd normaal Er regelmatig lichamelijk contact tussen verzorger en kind. Het kind zit op schoot bij de verzorger, en geniet van knuffelen en contact met de verzorger.</p>	2	3	4	<p>5 bijna altijd verstoord Het kind wil liever geen fysiek contact, vindt het contact niet prettig, en weert het af. OF het kind bewaart te weinig afstand ten opzichte van relatief onbekende volwassenen.</p>
<p>2. Zoekt het kind troost bij de verzorger? En hoe reageert het kind op troosten door de verzorger?</p>	<p>1 Bijna altijd normaal Het kind gaat naar de verzorger toe, wil opgetild worden of kruipt achter hem weg en/of houdt hem vast als er iets spannends, nieuws of engs voorvalt. Het kind laat zich doorgaans goed troosten door de verzorger.</p>	2	3	4	<p>5 bijna altijd verstoord Het kind zoekt geen troost bij pijn, angst of ziekte bij de verzorger. Het kind kan zich zelfs actief verzetten tegen troosten. Het kind laat zich niet troosten of reageert zeer onvoorspelbaar en wispelturig op getroost worden.</p>
<p>3.Zoekt het kind hulp bij de ouder /verzorger?</p>	<p>1 Bijna altijd normaal Het kind zoekt hulp of steun bij de verzorger in een moeilijke situatie, meestal door naar de verzorger toe te gaan, en nabijheid te zoeken.</p>	2	3	4	<p>5 bijna altijd verstoord het kind zoekt geen hulp en steun bij de verzorger in moeilijke situaties OF het kind is extreem afhankelijk van de verzorger, of heel wisselend en onvoorspelbaar in het zoeken van hulp bij de verzorger.</p>
<p>4.Kan het kind samenwerken met de ouder/verzorger?</p>	<p>1 Bijna altijd normaal Het kind stelt zich doorgaans coöperatief op naar de verzorger. Verzorger en kind kunnen gezamenlijk iets ondernemen, waarbij het kind plezier beleeft aan de interactie. Het kind is - rekening houdend met de leeftijd - doorgaans redelijk aan te sturen door de verzorger. Na boosheid of conflicten wordt het contact tussen verzorger en kind altijd weer hersteld.</p>	2	3	4	<p>5 bijna altijd verstoord Het kind negeert de verzorger, is moeilijk aan te sturen door de verzorger, gaat niet in op instructies of verzoeken van de verzorger, of gaat de confrontatie aan. Het kind kan ook extreem meegaand is ten opzichte van de verzorger. Verder geldt dat het contact tussen verzorger en kind veel moeilijker hersteld wordt na conflicten of bij boosheid.</p>
<p>5. Is de verzorger een veilige basis bij explorerend gedrag?</p>	<p>1 Bijna altijd normaal Het kind gebruikt de verzorger als veilige basis van waaruit een nieuwe omgeving of een nieuwe situatie wordt verkend. Het kind checkt of de verzorger aanwezig is, onderhoudt oogcontact. Zodra de kust veilig is, zal het kind minder op de verzorger en meer op spel gericht zijn.</p>	2	3	4	<p>5 bijna altijd verstoord Controleert niet of de verzorger aanwezig blijft in een onbekende situatie tijdens de exploratie, of heeft zeer grote tegenzin om de verzorger te verlaten om te gaan spelen.</p>
<p>6.Vertoont het kind controlerend, bazig gedrag ten opzichte van de verzorger?</p>	<p>1 Bijna altijd normaal Het kind laat weinig signalen van controlerend gedrag ten opzichte van de verzorger.</p>	2	3	4	<p>5 bijna altijd verstoord Het kind vertoont erg controlerend, niet bij de leeftijd passend, bazig of dominant gedrag ten opzichte van de verzorger.</p>
<p>7.Hoe reageert het kind op de verzorger na een korte scheiding?</p>	<p>1 Bijna altijd normaal Na een korte scheiding, of als het verdrietig is, zoekt het kind nabijheid en fysiek contact met de verzorger. Als het kind niet verdrietig is, maakt het op een positieve manier contact met de verzorger door middel non-verbale of verbale communicatie. Of het kind vertelt aan de verzorger wat er gebeurde tijdens de scheiding.</p>	2	3	4	<p>5 bijna altijd verstoord Het kind is niet in staat om op een gewone manier contact te maken met de verzorger: het kind is erg boos, vermijdt elk contact met de verzorger of is extreem passief of laat grillig en onnavolgbaar gedrag zien aan de verzorger.</p>
<p>8.Hoe reageert het kind op vreemden?</p>	<p>1 Bijna altijd normaal Het kind reageert in eerste instantie terughoudend op personen die hij nog niet eerder gezien heeft. Als het kind in een onbekende omgeving is, zal de terughoudendheid groter zijn dan in een vertrouwde omgeving.</p>	2	3	4	<p>5 bijna altijd verstoord Het kind zoekt onmiddellijk contact met een onbekende persoon, zonder terughoudendheid in het begin. Het kind kan ook lichamelijk contact zoeken met die vreemde (het wil bijvoorbeeld opgetild worden) zonder dat het kind op nog op de vaste verzorger let. Het kan ook zijn dat het kind extreem afwijzend is ten opzicht van vreemden.</p>

Bespreek iedere vraag met de ouder/verzorger in het bijzijn van het kind; en omcirkel vervolgens uw eigen inschatting

Toelichting bij de Lijst Signalen van Verstoord Gehechtheidsgedrag (uit de Richtlijn Problematische Gehechtheid, 2014)

Deze lijst is een vertaling van de Behavioral Signs of Disturbed Attachment in Young Children (Boris & Zeanah, 2005). De lijst geeft geen diagnose, enkel aanwijzingen of het kind verstoord gehechtheidsgedrag laat zien. De diagnose moet op basis van breder, multidisciplinair onderzoek gesteld worden.

De lijst is bedoeld voor jonge kinderen, maar kan ook prima bij oudere kinderen/jeugdigen afgenomen worden. Het gaat immers om gedrag in sociale relaties, dat is niet leeftijdsspecifiek. Wel uiten oudere kinderen zich anders. Affectie tonen bijvoorbeeld zal bij een peuter veel lijfelijker gaan dan bij een dertienjarige, die affectie eerder via de taal of mimiek zal uiten.

Hoe af te nemen?

In een kort gesprek met de ouders/verzorgers en de onderzoeker wordt voor elk gedrag uit de lijst (8 in totaal) nagegaan of het kind gedrag laat zien ten opzichte van de ouder/verzorger. De lijst kan ook worden besproken met vaste begeleiders die het kind minimaal één jaar kennen. Voor elk gedrag wordt een score tussen 1 en 5 toegekend. Bij twijfel moet men streven naar onderlinge overeenstemming tussen ouders en onderzoeker en de argumenten vastleggen. De onderzoeker vraagt zoveel mogelijk naar concrete voorbeelden van het gedrag van het kind.

Na afloop van het gesprek wordt een kort verslagje gemaakt met de argumenten voor de scores en concrete voorbeelden. De scores van de 8 gedragingen worden opgeteld, om een indruk te krijgen van de ernst van een eventuele problematische gehechtheidsrelatie.

Voorlopige normering: bij een totaalscore van 16 of hoger is meer aandacht vereist!

- Som score van 8/16: waarschijnlijk geen problematische gehechtheidsrelatie;
- Som score van 16-24: mogelijk problematische gehechtheidsrelatie
- Som score > 24: problematische gehechtheidsrelatie is waarschijnlijk.

Training

Er is geen specifieke training nodig, wel kennis van de gehechtheidstheorie en bekendheid met veilig en onveilig gehechtheidsgedrag. Aanbevolen wordt wel een training te volgen in het stappenplan, waaronder de verschillende onderzoeksinstrumenten, zoals deze lijst.

Aandachtspunten bij de lijst:

- Gehechtheidsgedrag is altijd selectief: kinderen bouwen gehechtheidsrelaties op met specifieke verzorgers en ontwikkelen zo een exclusieve band. Verstoord is als de selectieve voorkeur voor de opvoeder ontbreekt en het kind de neiging heeft zonder reserve contact te zoeken met vreemden of bereid is met onbekenden mee te gaan zonder bevestiging van de opvoeder.
- Gehechtheidsgedrag is als een kind de opvoeder of verzorger gebruikt als veilige basis om de omgeving te exploreren. Normaal is dat het jonge kind niet wegloopt in een vreemde omgeving, maar steeds de opvoeder in de gaten houdt en zijn ervaringen meedeelt aan de opvoeder. Verstoord is als het kind absoluut niet bereid is om van de zijde van de opvoeder te wijken en niet tot spelen komt.
- Gehechtheidsgedrag is als het kind de opvoeder gebruikt als een veilige haven in tijden van stress, angst en verdriet om zich te laten troosten, geruststellen of kalmeren.